

የዳንኤል ዕይታዎች
Daniel kibret's Views
www.danielkibret.com

ድልድይ ገንቢዎች

በተባበሩት ዐረብ ኤምሬትስ የቅዱስ እንድርያስ አንግሊካን ቤተ ክርስቲያን ኃላፊ የሆኑት ቄስ እንድርያስ ቶምሶን በ2011 «Christianity in the UAE» የተሰኘ ምርጥ መጽሐፍ አሳትመዋል።

መጽሐፉ የዛሬዋን የተባበሩት ዓረብ ኤምሬትስን ጨምሮ በመላው የዐረቡ ዓለም ከጥንት ጀምሮ የነበረውን ክርስትና ይተርካል። በመካከሉ ክርስትና እንዴት ሊጠፋ እንደቻለ በቁፋሮ የተገኙ የአርኬዎሎጂ መረጃዎችን እያጣቀሰ መልስ ለመስጠት ይሞክራል። ከዚያም ዛሬ በዓረብ ኤምሬት ያለውን የክርስቲያን መስሊም ግንኙነት ይተነትናል።

እንድርያስ ቶምሶን መጽሐፉን ሲያጠናቅቁ እንዲህ ብለው ይጮኻሉ «Where are the bridge - builders?»

እስኪ እኔም ጩኸታቸውን ልቀማቸውና በሀገሬ እንደ እርሳቸው «ድልድይ ሠራው ሆይ የት ነው ያለኸው?» ብዬ ልጩኸ።

በጎሳ እና በጎሳ፣ በእምነት እና በእምነት፣ በባህል እና በባህል፣ በፓርቲ እና በፓርቲ፣ በአመለካከት እና በአመለካከት መካከል ኢትዮጵያ ውስጥ አያሌ አጥሮች ተገንብተዋል። እነዚህ አጥሮች ሁለት ዓይነት ናቸው። የመጠበቂያ እና የመከላያ አጥሮች። አንድ ህልው የሆነ ነገር ራሱን መጠበቁ ተፈጥሯዊም፣ ሕጋዊም፣ ተገቢም ነው። መኖር አለበትና። አንድ ሰው ለራሱ ቤት ሠራ ማለት ሌላው ቤት አይኑረው ማለቱ አይደለም። አንድ ሰው ለራሱ ተመገብ ማለት ሌላው ይራብ ማለቱ አይደለም። አንድ ሰው የራሱን ሀብት እና ንብረት ተቆጣጥሮ በሚገባ ያዘ ማለት የሌላውን ሀብት ዘረፈ ማለት አይደለም። አንድ ሰው የራሱን ጤና ጠበቀ ማለት ሌላው እንዲታመም አደረገ ማለት አይደለም። ራሱን እና የራሱ ማንነት ለመጠበቅ እስከሞሉ ድረስ የመጠበቂያ አጥሮች አስፈላጊ ናቸው።

ችግር የሚከሰተው ለመጠበቂያነት የተሠሩ አጥሮች ወደ መከላያነት ከተሸጋገሩ ወይም ከመጠበቂያ አጥሮች በተጨማሪ የመከላያ አጥሮች መሠራት ከጀመሩ ነው። ያለሁት እኔ ብቻ ነኝ፤ የምኖረው እኔ ብቻ ነኝ፤ ስለ ሌላው አያገባኝም፤ ስለሌላው አላውቅም፤ ያኛው አይመለከተኝም፤ ያ የራሱ ጉዳይ ነው፤ እዚያ ማዶ ጠላቴ አለ፤ በሚሉ ጡቦች ነው የመከላያ አጥር የሚሠራው።

በአንዳንድ የሀገራችን መንደሮች ሰዎች ግቢያቸውን ያጸዳሉ። መልካም። ነገር ግን ቆሻሻውን ከግቢያቸው ያወጡና መንደር ውስጥ በሚገኝ ባዶ ቦታ ይጥላሉ። ሁሉም የመንደሩ ነዋሪ ግቢውን አጽድቶ መንደሩ

የዳንኤል ዕይታዎች

Daniel kibret's Views

www.danielkibret.com

ግን ቆሻሻ ይሆናል። ከዚያ የቆሻሻ ክምር የምትነሣው ዝንብ ተመልሳ በእርሱ ቤት ላለመግባቷ ማንም ዋስትና የለውም።

በዚያ ቆሻሻ ክምር አጠገብ ሁላችንም እናልፋለን፤ ወደ ሁላችንም ቤት የሚመጡ እንግዶች ያልፋሉ፤ ከዚያም በላይ ደግሞ የሁላችንም ልጆች በዚያው ይጫወታሉ። የመንደርዋ ሰዎች አጥር የመከለያ አጥር ነው ማለት ነው። ከግቢያቸው ውጭ ስለሚደረገው ነገር ምንም ላለማየት የከለሉት አጥር። የኔ ግቢ መጽዳቱ እጅግ አስፈላጊ ነው። የጎረቤቴ ግቢ ካልጸዳ ግን ዋጋ የለውም። የእኔ ቤት ሰላም ወሳኝ ነው። ጎረቤቴ ሰላም ከሌለው ግን መበጥበጤ አይቀርም። የእኔ ልጆች ጨዋ መሆናቸው የሚያስመስግን ነው። የጎረቤቴ ልጆች ዱርዬዎች ከሆኑ ግን በሽታው ላለመዛመቱ ዋስትና የለንም። በናይጄርያ ያሉ የኢግቦ ጎሳዎች «ልጅን ለማሳደግ የመንደሩ ሰው ሁሉ ያስፈልጋል» የሚል አባባል አላቸው።

እናም እኔን እና ጎረቤቴን አጥር ብቻ ሊያገናኘን፣ ካርታ ብቻ ሊያቀራርበን፣ ሰላምታ ብቻ ሊያዛምደን፣ ቡና ብቻ ሊያወዳጀን፣ ልቅሶ ብቻ ሊያፋቅረን፣ ሠርግ ብቻ ሊያጎራርበን፣ ኡኡታ ብቻ ሊያጠራራን አይችልም። የኛን ግቢ ከጎረቤታችን ግቢ የሚያገናኝ ድልድይም ያስፈልገናል።

የደቡብ አፍሪካ ዙሉዎች ዘመናትን ያስቆጠረ አንድ ጠንካራ እምነት አላቸው። በአጭሩ ሲጠሩት «አቡንቱ» ይሉታል። ሲተነተን ደግሞ «ኡሙንቱ፣ ኙሙንቱ፣ ኛማንቱ» ይላል። «እኔ ሰው የሆነኩት በሌላው ምክንያት ነው፤ የኔ ሰውነት ካንተ ጋር የተቆራኘ ነው» እንደማለት ነው። በአቡንቱ እምነት «አንድ ሰው ሌሎች እየተሰቃዩ እርሱ ሊደሰት፣ የሌሎች መብት ተገፎ የርሱ ሊከበር፣ ሌሎች ደክይተው እርሱ ሊበለጽግ፣ ሌሎች እየተዋጉ እርሱ በሰላም ሊኖር አይችልም» ይላል። በሌላው ላይ የሚደርሰው ሁሉ ያገባኛል ብሎ ማሰብ ነው አቡንቱ። «ነጻነት የሚሰፍነው ሁላችንም ነጻ ስንሆን ነው» ይላሉ።

አሁን ሀገር «አቡንቱ» የሚሉ ድልድይ ሠሪዎችን ትጣራለች። ከጎሳ፣ ከመንደር፣ ከክልል፣ ከእምነት፣ የመከለያ አጥር ባሻገር ችግሮችን ማየት የሚችሉ። ይህቺ ባቄላ ስታድግ ምን እንደምትሆን አሻግረው ማየት የሚችሉ ድልድይ ሠሪዎች።

ድልድይ ሠሪዎች የየራሳቸውን ባህል፣ እምነት፣ ታሪክ፣ አካባቢ፣ ቋንቋ፣ አመለካከት፣ ርእዮተ ዓለም በሚገባ የሚያውቁ የጠነቀቁም ናቸው። በያዙት ነገር የማይታሙ፣ የራሳቸውን የሚወድዱ እና የሚያከብሩ ናቸው። ግን ከዚህ ያለፈም ጎሊና አላቸው። ሌላውንም ይወድዳሉ፣ ያከብራሉ፣ ይረዳሉ፣ ይገነዘባሉ፣ ለሌላውም በጎ ያስባሉ፣ በጎ ይሠራሉ፣ የሌላውም መብት እንዲከበር ይጥራሉ። ሌላውም ያስፈልገኛል ይላሉ።

የዳንኤል ዕይታዎች

Daniel kibret's Views

www.danielkibret.com

ድልድይ ሠሪዎች ፍላጎታቸውን ሳይሆን እውነታውን ይገነዘባሉ። በጋራ መገናዘብ (mutual understanding) እና በጋራ መከባበር (mutual respect) ያምናሉ። አንዱ አንዱን ዐውቆት፣ ተረድቶት፣ ፍላጎቱን እና ማንነቱን ተገንዝቦ፣ የሚወድደውን እና የሚጠላውን ዐውቆ በመኖር ያምናሉ። «አንድን ሰው ባስራብከው ቁጥር አንተን እንዲበላህ እያስተማረከው ነው» የሚለውን ይረዳሉ።

በመናነሳቅ፣ በማንቋሽሽ እና በመሰዳደብ የሚመጣ ለውጥ የለም። አንድ ሰው ወይም አካል ለመከበር የእኔ ዓይነት መሆን አይጠበቅበትም። ማክበር መቀበል አይደለም። የሌላውን ርእዮተ ዓለም ማክበር የሌላውን ርእዮተ ዓለም ትክክል ነው ብሎ መቀበል፣ የሌላውን እምነት ማክበር የሌላውን እምነት ትክክል ነው ብሎ መቀበል አይደለም። የሌላውን ማክበርም የራስን ከመናቅ የሚመጣም አይደለም።

ማክበር ሰላማዊነትን መግለጥ ነው። ማክበር ለመከበር ነው። ማክበር ተግባራትን ለመፍጠር ነው። የበላይ እና የታች፣ አጥፊ እና ጠፊ፣ ሆኖ መግባባት አይቻልም። መግባባት የሚቻለው መከባበር እና እኩልነት ሲኖር ብቻ ነው።

ታሪካዊ እና ወቅታዊ እውነታዎች አሉ። እነዚህ እውነታዎች ለተለያዩ አካላት ልዩ ልዩ ጠቀሜታዎችን በጊዜያቸው ሰጥተው ይሆናል። ለምሳሌ በታሪካዊ ምክንያት የተነሣ ኤምሬት ውስጥ ብዙ መስጊዶች አሉ። ኢትዮጵያ ውስጥ ብዙ ቤተ ክርስቲያኖች አሉ። አማርኛ በኢትዮጵያ በብዙ ቦታዎች የመነገር ዕድል አግኝቷል፤ በአሜሪካ የሚኖሩ አፍሪካ አሜሪካውያን ቋንቋቸው ጠፍቷል። በላቲን አሜሪካ ነባሩ ቋንቋ ጠፍቶ ወይም ደክሞ ሲገኝ የበላይነት ይዟል።

እነዚህ ታሪካዊ እውነታዎች ናቸው። ሆኖም። መከባበር እና መገናዘብ ማለት እነዚህን እውነታዎች ወደ ኋላ ሄዶ መቀየር ማለት አይደለም። ወደፊት ተጉዞ የተሻለ ለማድረግ መሞከር እንጂ። በኤምሬትስ ክርስቲያኖች መብት አገኙ ለመባል የመስጊዶችን ያህል ቤተ ክርስቲያኖች መሠራት አያስፈልጋቸውም። ለክርስቲያኖች የሚበቃ ቤተ ክርስቲያን እንጂ። ኢትዮጵያ ውስጥ ባሉት አብያተ ክርስቲያናት ቁጥር ልክ መስጊዶች ሲሠሩ አይደለም የሙስሊሞች መብት የሚከበረው። ለሙስሊሞች በቂ የሆኑ የአምልኮ ቦታዎች ሲኖሩ እንጂ። ኦርምኛ ሲያድግ እንጂ አማርኛ ዕድገቱ ሲገታ አይደለም መገናዘብ እና መከባበር የሚቻለው።

በሌላ በኩል ደግሞ ለመገናዘብ እና ለመከባበር ከትናንቱ ይልቅ የነገውን ማየት የተሻለ ነው። እስከ ዛሬ ድረስ በሀገራችን ትልቁ ክርክር የሚደረገው በትናንት ላይ ነው። ከትናንት ይልቅ ግን ነገ ያግባባል። ትናንትን መቀየር ከባድ ነው። ነገ ግን በእጃችን ነው። አሁን ያለው ዓለም ለነገሮች የሚሰጠን ምርጫ ሁለት ነው። ወይ ሁላችን የሚበቃን ያህል እንጠቀማለን፤ ያለበለዚያ ማናችንም እንጠቀምም። የተወሰኑ ሰዎች ብቻ ሊጠቀሙባት የሚችሉባት ዓለም እያለፈች ነው። ሰላም ከጦርነት አለመኖር የምትገኝ

የዳንኤል ዕይታዎች

Daniel kibret's Views

www.danielkibret.com

አይደለችም፤ ከጋራ ተጠቃሚነት አንጂ። ሁላችንም እኩል ላንጠቀም እንችል ይሆናል። ሁላችንም የሚበቃንን ያህል መጠቀም ግን አለብን።

ለዚህ ነው ከአጥር ሠሪዎች ይልቅ ዛሬ ድልድይ ሠሪዎች የሚያስፈልጉን። ሕዝብ እና ሕዝብ፤ ጎሳ እና ጎሳ፤ አማኞች እና አማኞች፤ ፓርቲዎች እና ፓርቲዎች በየአጥራቸው ተከልለው አንዱ ሌላውን እያጮለቀ እያየ ተቀምጧል። አጥሮቹ የጠላትነት መንፈስን አዳብረዋል። አጥሮቹ የተከላካይነትን ስሜት አምጥተዋል። ፡ ሁሉም እየተጠቃሁ ነው ብሎ እንዲያስብ አድርገዋል። አጋጣሚውም ሲገኝ አጥር ተሻግሮ ትንኮሳ ለመፈጸም እና መልሶ አጥር ውስጥ ገብቶ ለመሸሸግ አመቺ ሆነዋል።

እነዚህ አጥሮች ሰዎች በግላቸው ድካማቸውም ሆነ ብረታታቸው እንዳይታይ አድርገዋል። «አማራ እንዲህ አደረገ፤ ኦሮሞ እንዲህ አደረገ፤ ትግሬ እንዲህ አደረገ፤ ወላይታ እንዲህ አደረገ፤ እስላም እንዲህ አደረገ፤ ክርስቲያን እንዲህ አደረገ፤ ገዢው ፓርቲ እንዲህ አደረገ፤ ተቃዋሚ እንዲህ አደረገ» እየተባለ በአጥሮቹ ውስጥ ስላሉት ሁሉ ነው የሚነገረው፤ የሚከሰሰው፤ የሚወቀሰው። አጥሮቹ መደበቂያ ሆነዋል።

እነዚህ አጥሮችን የሚያገናኙ ድልድዮች ያስፈልጋሉ። እንድንነጋገር፤ እንድንከራከር፤ የጋራ ጉዳይ እንድንፈልግ፤ በሚያግባባን ተግባብተን የሚያለያየንን አክብረን እንድንኖር የሚያደርጉ የመገናኛ ድልድዮች ያስፈልጉናል። ከዚህኛው አጥር አልፈው በዚያኛው አጥር ውስጥ ባሉ ወገኖችም ጭምር የሚከበሩ፤ የሚታፈሩ ሰዎች ያስፈልጉናል። እነርሱ ናቸው ድልድይ መሥራት የሚችሉት።

እዚያ ማዶ ጢስ ይጤሳል

አጋፋሪ ይደግሳል

ያችን ድግስ ውጩ ውጩ

ከድንክ አልጋ ተገልብጬ

የምትለው የልጆች ዜማ እንዴት ውብ ናት። ጢሱ እዚያ ማዶ ነው። የጠላት ጢስ አይደለም፤ የጠላት ከተማ ተቃጥሎ አይደለም፤ ደግ አደረጋቸው አላሉም፤ ድግስ ነው። ድግሱ ጠላት ሞቶ ለተዘካር አይደለም። አጋፋሪ ናቸው የደገሱት። እናም እዚያ ማዶ የተደገሰው ድግስ የኔም ነው ብለው ያስቡና ያቺን ድግስ አልጋ ላይ እስክገለበጥ ድረስ እውጣለሁ ብለው ተስፋ ያደርጋሉ። ጠላትነት የለም፤ እነርሱ ድልድይ ሠርተው ነበር፤ ግን ማን አፈረሰው?

እናም ድልድይ ገንቢዎች ሆይ ኑ።

ትውልድን ከትውልድ አገናኙ፤

የዳንኤል ዕይታዎች

Daniel kibret's Views

www.danielkibret.com

ጎሳን ከጎሳ አቀራርቡ፤

አማኝን ከአማኝ አስተዋውቁ፤

ተባልተን እንዳናልቅ፤ ቂም እና ጥላቻ ብቻ ለትውልድ እንዳይተርፍ፤ አንዱ ስለ ሌላው ክፉውን ብቻ እንዳያውቅ፤ እዚያ ማዶም ዘመድ አለኝ የሚል እንዲኖር፤ «ኢጋፋሪ ይደግሳልሜ እንዲል፤ እዚያ ማዶ ሆኖ ስለ እነዚህ የሚሟገት፤ እዚህ ማዶም ሆኖ ስለ እነዚያ የሚቆረቆር እንዲኖር

ድልድይ ገንቢዎች ሆይ ኑ፤

ይህቺ ሀገር የሁላችንም መሆን አቅቷት የማናችንም ሳትሆን እንዳትቀር፤ እኛ እና እነርሱ፤ ይህ እና ያ፤ እዚህ እና እዚያ፤ በሚለው አጥር መካከል «እኛ ሁላችንም» የሚል ድልድይ ትገነቡ ዘንድ፤

ድልድይ ገንቢዎች ሆይ ኑ፡፡

እንደ ነዌ እና ዓልአዛር አንዱ በገነት ሌላው በሲኦል ሆነን «ከኛ ወደ እናንተ፤ ከእናንተም ወደ እኛ የሚወስድ መንገድ የለም» እያልን ነውና

ድልድይ ገንቢዎች ሆይ ኑ፤

ሁላችንም ተያይዘን ወደ ገነት እንገባ ዘንድ ድልድዩን ገንቡ፡፡

በየቢሮው፤ በየሠፈሩ፤ በየሻሂ ቤቱ፤ በየታክሲው፤ በየመገናኛ ብዙኃኑ፤ በየስብሰባው፤ በየዕድሩ የመከለያ አጥር የሠራ ሰው ስታዩ የዘጋውን በር አስከፍታችሁ ድልድይ ሥሩለት፡፡ ዝም አትበሉት፡፡ ምሽግ ይዞ ፈርቶም አስፈርቶም እንዲኖር አትተውት፡፡ ሌላም መኖሩን ያይ ዘንድ የመሻገርያ ድልድይ ሥሩለት፡፡

ድልድይ ገንቢዎች ሆይ ኑ፤